

§ I.

TITULUS XIII.

De eo, qui cognovit consanguineam uxoris suæ, vel sponsæ.

1. *Ratio ordinis, et remissionis hujus tituli.* — Visis cognatione spirituali, et legali, atque impedimentis inde provenientius, recto ordine pergitur ad cognationem naturalem, seu carnalem, quæ vulgari sermone tam affinitatem, quam consanguinitatem comprehendit; siquidem etiam affines solemus vocare cognatos; quamvis proprie cognati non sint, ut bene advertit Alexander Papa can. *Quod autem*, 5, cau. 35, q. 5, ibi: « Quod autem frater sororve uxoris tuæ, cognati tui dicuntur, æquivocationis jure fit, et necessitate vulgaris appellationis potius, quam ulla causa cognationis. » Et quoniam affinitas alia oritur ex copula licita, alia ex copula illicita, compiler canonum prius posuit præsentem titulum, in quo agitur de affinitate ex copula illicita. Verum quia etiam sequens est de consanguinitate, et affinitate, ubi affinitas dividitur, et membra divisa explicantur, commodius, et majoris claritatis gratia etiam de affinitate ex copula illicita, consequenter de tota materia hujus tituli in sequenti titulo agemus. Et quidem de affinitate ex copula cognoscentis consanguineam uxoris. § 2, a. n. 32, de affinitate vero ex copula cognoscentis consanguineam sponsæ eod. § 2, a. n. 62.

TITULUS XIV.

De consanguinitate, et affinitate.

1. *Ratio ordinis et divisionis.* — Duas, ut patet, partes habet præsentis titulus, prima est de consanguinitate, et inde consurgente impedimento. Altera de affinitate et impedimento inde proveniente. Hinc in duos paragraphos præsentem titulum dividemus, et ordinem rubricæ sequentis, in primo de consanguinitate, in secundo vero de affinitate agemus.

DE CONSANGUINITATE ET IMPEDIMENTO INDE CONSURGENTE.

2. *Consanguinitas, quid et unde?* — Queritur I. Quid? et quotuplex sit consanguinitas? Item quid linea, et gradus ejusdem? Resp. I. Consanguinitas est propinquitas, seu conjunctio personarum ex eo proveniens, quod vel una per carnalem propagationem descendat ab altera, vel ambæ aut plures ab eodem tertio progenitore debite adhuc propinquo. Est in re communis, patebitque ex seqq. Dicitur per propagationem carnalem, ad differentiam cognationis spiritualis, legalis, et etiam affinitatis.

3. *Ut collaterales, consanguinei sint, debent ab uno tertio debite propinquo descendere; secus est in linea recta.* — Dicitur ulterius, « ab eodem tertio progenitore debite propinquo, » quo indicatur, non esse, nec dici consanguineos illos, qui quidem ab eodem, sed tamen valde remoto tertio progenitore descendunt; alias enim omnes homines essent consanguinei, utpote cuncti ab eodem tertio progenitore, Adam nempe descendentes, quod falsum invenitur. Nam præfata propinquitas vocatur consanguinitas a con et sanguis; quia est una et communis sanguis, seu sanguinis unitas, arg. l. 1, § *Consanguinei*, 10, ff. *de Suis et legit. hæred.* quæ sanguinis unitas iudicio hominum non amplius adesse, nec idem sanguis amplius ita participari censetur, ut ratione illius singularis aliquis affectus inter collaterales causetur, si communis stipes aut progenitor, a quo alii descendunt, nimio intervallo distat, et idem sanguis per diversam commixtionem nimis dispergitur. Quamvis aliter res se habeat inter consanguineos in linea recta, quorum unus ab altero descendit; hi enim genitoris etiam remotissimi, a quo in linea recta descendunt, veri consanguinei sunt; ut proin cuncti homines, licet inter se omnes consanguinei non sint, omnes tamen veri consanguinei Adami sint.

Reliquæ particulae patebunt ex sequentibus.

4. *Consanguinitas, seu cognatio naturalis alia est naturalis tantum, alia naturalis et civilis simul.* — Resp. II. Cognatio naturalis qua consanguinitas varie dividitur. Et quidem I. In naturalem tantum, et in natura-

lem ac civilem simul, l. *Non facile*, 4, § 2, ff. *de Gradib. naturalis* tantum est inter illos, qui ab eodem stipite per carnalem propagationem illicitam v. g. vel adulterinam proveniunt, ut l. 4, § 2, ff. *de Gradibus*, ibi: « Naturalis cognatio per se sine civili cognatione intelligitur, quæ per feminam descendit, quæ vulgo liberos peperit. » Naturalis et civilis simul est inter illos, qui ex legitimis nuptiis, ab eodem stipite proveniunt, cit. l. 4, § 2, ff. *de Gradib.*

5. *Agnatio et cognatio; agnati et cognati, quid?* — II. Dividitur, in cognationem in specie, seu proprie talem, et in agnationem. l. *Jurisconsultus*, 10, § 2 et 4, ff. *de Gradib.* *Cognatio in specie* intercedit inter illos, qui per feminas tantum conjunguntur, et propterea etiam proprie cognati dicuntur, cit. l. 10, § 2, ff. *de Gradib.* ibi: « Qui per feminas conjunguntur, cognati tantum nominantur. » Agnatio vero intercedit inter illos, qui per lineam paternam sunt conjuncti, cit. l. 10, § 2, ff. *de Gradib.* et § 1, *Inst. de Legitim. agnat.* ibi: « Sunt autem agnati, cognati per virilis sexus personas conjuncti, quasi a patre cognati. Itaque ex eodem patre nati fratres, agnati sibi sunt, etc. nec requiritur, an eandem etiam matrem habuerint. »

6. *Tam agnatio et cognatio, quam cognatio causat impedimentum.* — Verum utraque hæc cognationis naturalis, seu consanguinitatis divisio ad præsens non attenditur; siquidem juxta communem doctores tam consanguinitas naturalis solum, quam naturalis ac civilis simul matrimonium dirimit, arg. c. *Per tuas*, 10, *de Probat.* et l. *Adoptivus*, 14, § 2, ff. *de Ritu nupt.* sicut etiam æque matrimonium dirimit cognatio in specie, quam agnatio: imo hæc duæ consanguinitates in ordine ad matrimonium promiscue sumuntur, et confunduntur, arg. can. 1 et 2. cau. 35, q. 2.

7. *Linea consanguinitatis, quid? et quid stipes?* — III. Dividitur consanguinitas in lineas, et gradus, seu potius ipsi consanguinei dividuntur, ac distinguuntur per lineas et gradus. Qualis linea est ordinata series seu collectio personarum ab eodem stipite descendentium, arg. l. 1, ff. *de Gradib.* quæ duplex est, recta nempe, et transversa, seu collateralis, l. fin. ff. *de Ritu nupt.* cum concordantiis.

Ante cujus declarationem sciendum prius, quid stipes sit? Est videlicet, et dicitur stipes

illa persona, a qua (sive mas, sive femina sit) personæ aliæ, de quarum consanguinitate quæritur, mediate, vel immediate per carnalem propagationem descendunt, et propterea consanguinei dicuntur.

8. *Linea recta descendens et ascendens, quid?* — Linea consanguinitatis recta continet illas personas consanguineas, quarum una ab altera descendit, quales sunt parentes, liberi. Hæc linea recta subdividitur in ascendentem, et descendentem. Descendens est, in qua recta deorsum a persona generante ad generatam v. g. a patre vel matre ad liberos, et nepotes tenditur. Ascendens est, qua recta sursum ascenditur, v. g. a filio ad patrem, et inde ad avum, proavum etc. cit. l. 1, ff. *de Gradibus.*

9. *Linea transversalis, quid? alia est æqualis, alia inæqualis.* — Linea transversalis, seu collateralis, seu obliqua continet illas personas, quarum nulla ab altera descendit, sed omnes ab eodem tertio communi, stipite videlicet, seu communi principio et genitore proveniunt; qui propterea etiam consanguinei collaterales vocantur, quales sunt duo fratres, aut sorores utpote quorum nullus ab illorum aliquo, sed omnes ab eodem tertio, patre videlicet tanquam communi stipite descendunt, item duo patruelis ab eodem avo proveniunt. Hæc linea collateralis, vel transversalis etiam subdividitur in æqualem, et inæqualem. *Æqualis* est, in qua fiunt personæ pari seu æquali gradu a communi stipite distantes, ut sunt duo fratres, quorum uterque uno tantum gradu a communi stipite, patre scilicet, distat. *Inæqualis* est, in qua existunt personæ, quæ inæquali gradu a communi stipite distant, dum unus remotior alter eidem propinquior invenitur, ut Titius et illius fratris proles, nam Titius uno, ejusdem fratris proles vero duobus gradibus a communi stipite Caio v. g. tanquam patre Titii et avo prolis a fratre Titii progenitæ distat.

Ubi tamen specialiter notandum, quod, etsi juxta statim dicta, in linea transversali inæquali distantia personarum quoad gradus a sola remotiori persona desumi debeat, tamen proximiorum gradum etiam exprimere, semper expediens et sæpe necesse sit in casu, quò pro foro externo procuranda est dispensatio, ita, ut si ex duabus personis, de quibus quæritur, una distet a communi stipite in quarto gradu, altera vero in tertio, supplicans exprimere deberet, quod in ter-

tio, et quarto gradu consanguinitatis sint conjuncti: quod idem etiam dic de affinitate. Verum de hoc amplius infra ad finem hujus libri in appendice: ubi etiam dicemus, quod duæ personæ dispensationem petentes subinde non tantum unam, sed duplicem, vel multiplicem consanguinitatem, et multiplex impedimentum habeant, quæ cuncta exprimi debent dum petitur dispensatio.

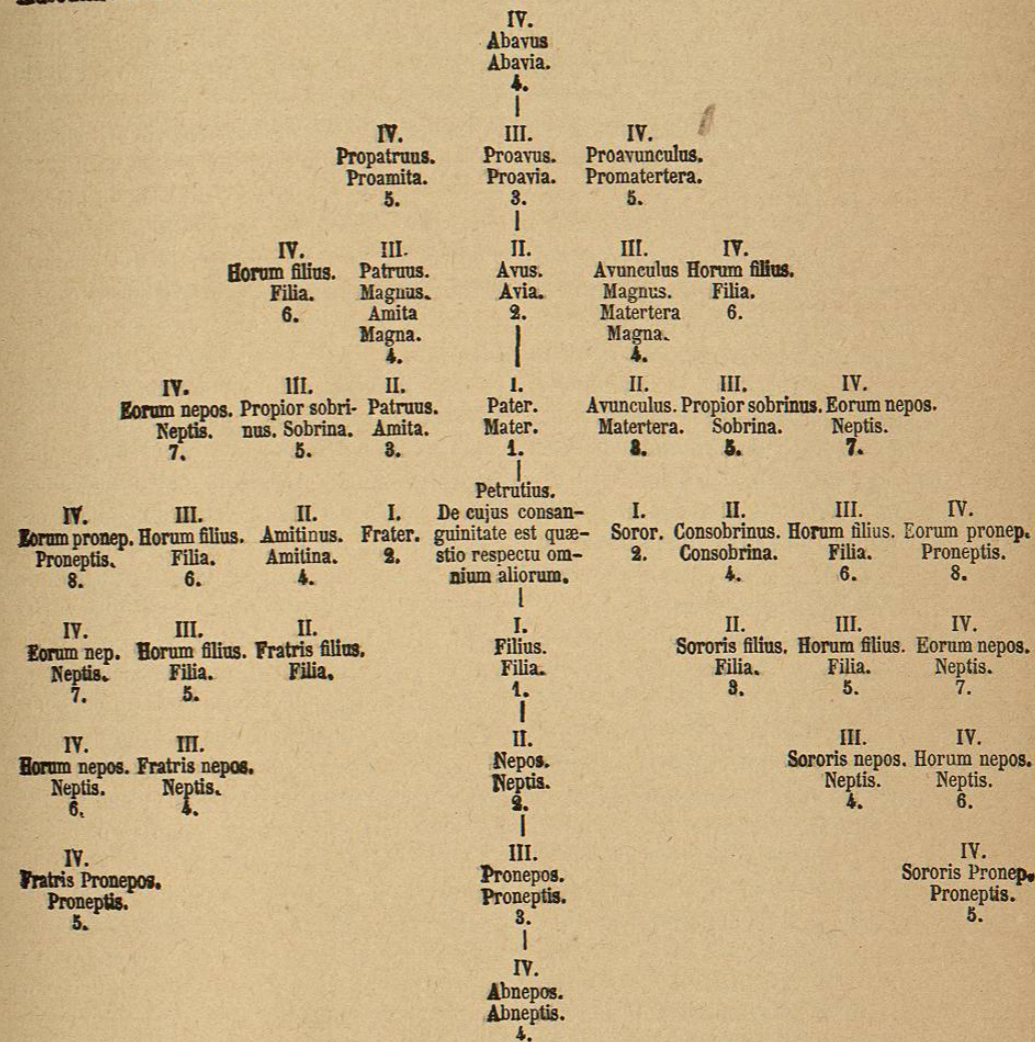
10. *Gradus, quid?* — Gradus est certa distantia unius personæ ab altera in ordine ad communem stipitem, tanquam originem consanguinitatis, quo gradu seu distantia cognoscimus, quantum personæ consanguineæ distent a communi stipite, et inter se, consequenter inter eas propinquitas consanguinitatis existat: Hoc totum magis adhuc capies ex sequentibus.

11. *Computatio graduum aliter fit de jure civili, aliter de jure canonico. Arbor consan-*

quinitatis. — Quæritur II. Quomodo fieri debeat computatio graduum ad hoc, ut cognosci queat, quanta propinquitate conjunctæ sint, et quantum, seu quot gradibus distent ab invicem duæ personæ consanguineæ? Ante responsionem notandum, aliter computari gradibus de jure civili in ordine ad successionem hæreditariam, aliter de jure canonico in ordine ad contrahendum matrimonium. Qualiter fiat computatio graduum de jure civili pro successione hæreditaria, jam diximus lib. III, tit. XXVII, a n. 6, ubi vide. Quomodo autem fiat de jure canonico pro contrahendis matrimoniis, patebit ex regulis infra a n. 13, ponendis. Quæ ut magis intelligantur, atque quot gradibus distent, vel sibi conjunctæ sint personæ consanguineæ, exhibetur hic arbor consanguinitatis, prout in jure canonico post sextum decretalium librum habetur.

VERSICULI GLOSSÆ

Non qingunt dextros, qui stant a parte sinistra, — id est, collaterales, qui sunt a sinistra lineæ rectæ, non descendunt a collateralibus, qui sunt a dextra lineæ rectæ; et e contra. *Laeva dat uxores, dat tibi dextra mares,* — id est, collaterales a parte sinistra descendunt ex stemmate femineo lineæ rectæ; collaterales vero a dextra descendunt ex stemmate masculino lineæ rectæ.

Specialiter nota, quod juxta dicta num. 45, omnes personæ in hac Arbore (exceptis quæ per genitivum exprimuntur) sortiantur et habeant nomen suum respectu personæ in medio existentis, ubi de facto est PETRUTIUS; ita ut, quæ in hac arbore dicitur pater, mater, avus, patruus, avunculus, matertera, sit PETRUTII pater, mater, etc., matertera, etc. Unde si cito scire cupis, quoto gradu duæ personæ inter se distent, pone unam ex illis in cellula, ubi de facto est PETRUTIUS, et vide, an non altera sit aliqua ex reliquis personis, v. g. an non sit ejus patruus, amitinus, avunculus, vel sororis aut fratris proles, vel nepos; hoc enim habito statim ex appositis numeris, vel applicatis regulis supra positis, videbis quoto gradu inter se distent.